HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

טבילה בזמנה מצוה. לכתיב והיה לפנות ערב יהיה צמיס (זכריס כג): **לאו מצוה.** ומי לא מסכח גמי המידנא ליעסקי עד לממחר. ולמ"ד לאו מצוה קרא עלה טובה קמ"ל כדי שיעריב שמשו ביום לאחר טבילה שאם יעסקו בתורה לא יהא לו הערב שמש עד לילי המחרת: **הזב והזכה כו'.** בריימא זו אלא יום"כ שחיה בתוספתא דיומא (פ"ד): **הזב והזכה והמלוכע וכועל נדה ועמה מת טובלין ביום.** משמיר המזרח ביום השביעי שלהם. וטעמא (ע) בפ"ב דמגילה (דף כ.) מקרא דביום השביעי (פ) מקרא שביעי שלהם ביום"כ טובלין וחל שביעי שלהם ביום"כ טובלין כדרכן לאחר תרומה לערב: **נדה ויולדת.** טובלות כדרכן בלילי יום"כ חל שביעי שלהם בערב יום"כ שחיה יכולה לטבול ביום ז' לכתיב בה (צ) תהיה בנדתה בהוייתה תהא כל ז' (פסחים דף ל.): **נעל קרי.** שבריך טבילה לדברי תורה מדברי סופרים ואפי' אין לוכל טהרות (ק) לבו ביום: **טובל כל היום כולו.** ולע"פ שרחה קרי מן הממחה ולמעלה לאחר שהחפלל חפלח המנחה שהרי הוח יכול להמחין עד שחחשך ויטבול לחפלח ערבית אף"פ טובל ביו"ט מבעוד יום לע"פ שאסור ברחיצת הרגלים לטבילה בזמנה מלוה: **ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה.** אם רחה קרי לאחר שהחפלל חפלח המנחה שהרי הוח יכול להמחין עד שחחשך ויטבול ויחפלל חפלח ערבית. וחפלח נעילה נמי ס"ל שיכול להחפלל בלילה כרב דאמר (יומא דף פז.) חפלח נעילה פוטרת של ערבית: **אין צריך לטבול.** ביום משום זמן טבילה דלמא מלוה לטבילה בזמנה: **דיה לטבילה שאחה מאחרונה.** במסכח נדה בפרק המפלח (ה) גבי אשה שיולה מלחה ובאה ריקנית ואינה יודעת מתי ילדה דמדרכיהן לה ל"ח טבילות לספק ד' טבילות שעליה טבילה זכ ז' מ' טבילה נקבה לשבועים ובלילה מ' שחה יולדת זכ בזוב ולריכה חף טבילה זבה ביום שבעה לספורים שלה מ' יולדת נקבה בזוב היחה ומשום הלך ידעינן מתי ילדה ואימתי מטי זמן טבילה דידה מדרכיהן לה טבילה כל הלילה וכל יום שיש לספוקי זמנן טבילתה ופליג ר' יוסי ברבי יהודה עלה ואמר דייה לטבילה שאחה מאחרונה לסוף ספורים של נקבה דהיינו לסוף שלש שבועים שאם ילדה נקבה בזוב טמאה שבועים לילדחה ו' ונקיים בשביל הזיבה והא דמדרינן טבילה בזמנה מלוה: **מתני' אין מוכרים לו נבה.** רבנן גזור על (ס) לחמירה בנכרי משום שבות: **ולא מכבה.** אין לריך לחמות בידו אלא יניחנו ויכבה: **אחין שביחמו.** של נכרי עליהן דישראל אינו מוזהר על שביחתו של נכרי שעבדו: **גמ' נכה הוא דלא אמרינן ליה.** שעושהו שלוחו ממש: **הא כל המכבה אינו מפסיד כו'.** לידיה עביד לריה: **אל מכבה הוא דלא אמרינן ליה.** שאינו לריך לחמות בידו ומיהו גילוי דעתא דלא יפסיד בדבר נמי לא משחרי לפי גילוי דעתא שרי למה ליה למיתני סיפא אין לריך לחמות: **אלא מכבה ליה למישמע מיניה.** דזוקא מחניחין לה כולה דוקא אלא מדאי מייחי לה דוקא לו ריבה או סיפא ואחא לאיד לא ידעינן כי מייחי לה דוקא דגמל מיניה: **גיסטרא.** שלטון: **אפטרופוס.** ממונה על ממונו: **שמעה מינה קטן חוכל נכילות ניה דין מלוון להפריטו.** ותקשי לר' יוחנן (דף קיד.) לרבה בר בר חנה דאירכסו ליה מפחחות של בית המדרש ברשות הרבים בשבת דבר טלי וטלית לעיילו החם לפי משכחי להו מייחי להו: **על דעת חבירו.** בקטן שידע להבחין שהכבוי זה נוח לאביו ועושה בשבילו: **נכרי שדעתיה דנפשיה עביד.** ואפילו יודע שנוח לו ליכרחל הוא להנחת עלמו מחכוין שיודע שלא יפסיד: **מתני' קופין קערה.** של חרס: **על גבי הגר.** וגלבל שלא יכבה. ולע"פ שנוטל כלי להנחת קולה שחינה ניטלח בשבת הא מותנין מינה (לעיל דף מג.) לרבי יחחק דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ושנייה בריך למקומו: **מעשה בת.** כפייח כלי על עקרב: **בערב.** מקום: **חושבני לו מחטאת.** כיון דלא היה עקרב רן מחריו איני יודע אם חייב משום נידה אם לאו וחושבני לומר חייב חטאת הוא:

הכי גרסי' ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול. וכן גירסת רש"י ור"ח אבל לא גרסי' אינו יכול לטבול לחפרי' מאן דאמר טבילה בזמנה לאו מצוה (ס) אבי לטבול כדאמרינן לקמן בפרק שואל (דף קג.) לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים כו' דמוקי לה בנחברו נכרי וכן מוכח בפרק הדר (דף סז:): **גבי** נייחי חמימי מגו ביחא:

אלא מהא ליכא למישמע מינה. מ"מ ק"ל כר' אחי ובירושלמי אמר אעפ"ה ר' אחי מעשה זה: **שמע מינה קטן אוכל נבלות בית דין מצווין עליו להפרישו.** א"ל למוקי מחניחין כרבי יהודה דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה אע"פ שאינה לריכה לגופה פחמין דבאיסורא דרבנן מוכח בפרק חרש (יבמות קיד.) לחין ב"ד מצווין להפריש ונראה דמיירי בקטן שלא הגיע לחינוך דבהגיע לחינוך כיון שחייב לחאכו כ"ש דצריך להפריש שלא יעשה עבירה וכל שכן דפריך ביבמות הוה מלי למימר דשוחי בשהגיע לחינוך שלא ניחוקמי בכל ענין ואם דבעי לאיחויי החם לחין ב"ד מצווין להפריש מדקחני חינוק יונק והולך וקחני וגדול לסור מעמע דוקא גדול אבל קטן לפי' בהגיע לחינוך שרי החם ע"כ גדול נאו דוקא בר עונשין דהא במסקנא מפרש טעמא משום דהחם חינוק מסוכן הוא אבל קטן שידע שלא יאכל אם יחנו לו אבל אם לא ידע שלא יאכל אם יחנו לו אינו מחויב להפריש:

כל

מסורת הש"ס

ה) פסחים ל: יומא ו. פח. ע"ז [מוספ"ת יומא פ"ד ע"ס], ב) [ל"ל יכול וכ"ה ביומא פח.], ג) נדה כט: [וכף ל. יומא פח.], ד) יבמות קיד., ה) מכוחות ע:, ו) [ברכות כה. וש"נ], ז) [חוספ' פ"ד], ח) יבמות קיד. נדה מו: [ניטין נה.], ט) [לעיל מג. ק:, י) [לקמן קמו.], כ) [במדבר יט], ל) [ויקרא טו], מ) [דף כט:], נ) וכן פירש הר"ן ומקשי לר' יוחנן וכו' וכבר העיר הב"י בטור ח"מ סי' שמג דבטופחות דיקו מימה דבטופחות ס' כהטות עובדא דמשמע ר' פלח וכו' יוחנן פפוקי מפפקא ליה ועי' בכ"מ סוף הלכות מכלות חמורות הלכה כז.

הגהות הב"ח

(ע) רש"י ד"ה הזב והזכה ומסורש וכו' וטעמא מפרש בפ"ב דמגילה: (פ) ד"ה בעל קרי הלכה ז' (פסחים דף ל.): (צ) **בעל קרי.** שבריך טבילה לדברי תורה מדברי סופרים ואפי' אין לוכל טהרות (ק) לבו ביום: **טובל כל היום כולו.** ולע"פ שרחה קרי מן הממנחה ולמעלה לאחר שהחפלל חפלח המנחה שהרי הוח יכול להמחין עד שחחשך ויטבול לחפלח ערבית אף"פ טובל ביו"ט מבעוד יום לע"פ שאסור ברחיצת הרגלים לטבילה בזמנה מלוה: **ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה.** אם רחה קרי לאחר שהחפלל חפלח המנחה שהרי הוח יכול להמחין עד שחחשך ויטבול ויחפלל חפלח ערבית. וחפלח נעילה נמי ס"ל שיכול להחפלל בלילה כרב דאמר (יומא דף פז.) חפלח נעילה פוטרת של ערבית: **אין צריך לטבול.** ביום משום זמן טבילה דלמא מלוה לטבילה בזמנה: **דיה לטבילה שאחה מאחרונה.** במסכח נדה בפרק המפלח (ה) גבי אשה שיולה מלחה ובאה ריקנית ואינה יודעת מתי ילדה דמדרכיהן לה ל"ח טבילות לספק ד' טבילות שעליה טבילה זכ ז' מ' טבילה נקבה לשבועים ובלילה מ' שחה יולדת זכ בזוב ולריכה חף טבילה זבה ביום שבעה לספורים שלה מ' יולדת נקבה בזוב היחה ומשום הלך ידעינן מתי ילדה ואימתי מטי זמן טבילה דידה מדרכיהן לה טבילה כל הלילה וכל יום שיש לספוקי זמנן טבילתה ופליג ר' יוסי ברבי יהודה עלה ואמר דייה לטבילה שאחה מאחרונה לסוף ספורים של נקבה דהיינו לסוף שלש שבועים שאם ילדה נקבה בזוב טמאה שבועים לילדחה ו' ונקיים בשביל הזיבה והא דמדרינן טבילה בזמנה מלוה: **מתני' אין מוכרים לו נבה.** רבנן גזור על (ס) לחמירה בנכרי משום שבות: **ולא מכבה.** אין לריך לחמות בידו אלא יניחנו ויכבה: **אחין שביחמו.** של נכרי עליהן דישראל אינו מוזהר על שביחתו של נכרי שעבדו: **גמ' נכה הוא דלא אמרינן ליה.** שעושהו שלוחו ממש: **הא כל המכבה אינו מפסיד כו'.** לידיה עביד לריה: **אל מכבה הוא דלא אמרינן ליה.** שאינו לריך לחמות בידו ומיהו גילוי דעתא דלא יפסיד בדבר נמי לא משחרי לפי גילוי דעתא שרי למה ליה למיתני סיפא אין לריך לחמות: **אלא מכבה ליה למישמע מיניה.** דזוקא מחניחין לה כולה דוקא אלא מדאי מייחי לה דוקא לו ריבה או סיפא ואחא לאיד לא ידעינן כי מייחי לה דוקא דגמל מיניה: **גיסטרא.** שלטון: **אפטרופוס.** ממונה על ממונו: **שמעה מינה קטן חוכל נכילות ניה דין מלוון להפריטו.** ותקשי לר' יוחנן (דף קיד.) לרבה בר בר חנה דאירכסו ליה מפחחות של בית המדרש ברשות הרבים בשבת דבר טלי וטלית לעיילו החם לפי משכחי להו מייחי להו: **על דעת חבירו.** בקטן שידע להבחין שהכבוי זה נוח לאביו ועושה בשבילו: **נכרי שדעתיה דנפשיה עביד.** ואפילו יודע שנוח לו ליכרחל הוא להנחת עלמו מחכוין שיודע שלא יפסיד: **מתני' קופין קערה.** של חרס: **על גבי הגר.** וגלבל שלא יכבה. ולע"פ שנוטל כלי להנחת קולה שחינה ניטלח בשבת הא מותנין מינה (לעיל דף מג.) לרבי יחחק דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ושנייה בריך למקומו: **מעשה בת.** כפייח כלי על עקרב: **בערב.** מקום: **חושבני לו מחטאת.** כיון דלא היה עקרב רן מחריו אינו יודע אם חייב משום נידה אם לאו וחושבני לומר חייב חטאת הוא:

מוסף תוספות

א. וא"ת והא לר' שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה היא וליכא אלא איסורא דרבנן. לקמ"ל.

רב נסים גאון

ההיא ר' יוסי בר' יהודה היא דתניא ר' יוסי בר' יהודה אומר דייה לטבילה באחרונה. משכחת לה במס' נדה בפרק המפלח. שמעת מינה קטן אוכל נבילות בית דין מצווין עליו להפרישו. מאי דשקלינן וטרינן בהא מילחא איחא במסכת יבמות בפרק חרש שנשא פיקחת.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אין אומרים לו וכו' אמירה לנכרי משום שבות. עי' ע"ז דף טו ע"ל ברש"י ד"ה נ"ג וכו' שרי לטבול בדמשמע. ע"ל דף קיל ע"ל מוס' ד"ה לא לא ס"ד:

מוסף רש"י

טבילתן ביום. לילף מוסנמות ביום השביעי ומק כמים וגו' (יומא ו.). **נדה ויולדת טבולות בלילה.** נדה דכתיב שבעת ימים תהיה בנדתה, כל שבעה, ויולדת כימי נדת דמה מטמא (שם). **בדליקה התירו.** דמקוך שאסר דשקלינן טופ"ק (כתובות ע:). **בקטן העושה לדעת אביו.** שסמיכות לוסף נתניו ורומה שנוח לו בכך ואניו עומד עליו, דסוה כאילו הוא מלוסו לעשות (יבמות קיד). **לדעתיה דנפשיה עביד.** אפילו בלא ידיעת יהרחל העכו"ם מתכוין להנאתו, שידע שיטול שכר (שם). **בערב.** מדינה (לקמן קמו.).

רבינו חננאל

ר' יוסי אומר טבילה בזמנה מצוה, ואחיא מצוה זו דדחיה לעמידת עורם בפני השם וטבילת בדלא מיכסר, ורבנן סברי טבילה בזמנה לאו מצוה הלכך לאהדדי). ואקשינן איני דר' יוסי סבר טבילה בזמנה מצוה, והתנן בעל קרי טובל כל היום כולו, ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול. ואוקימנא בדבר. ואמרינן אי צלי ליה מנחה מקמי דליחזי קרי, מ"ט דרבנן דמחייבי ליה למיטבל ביומא, ליחעכב עד לאורחא וליטבול. ומסקינן משום דסברי רבנן אע"ג דצלי ליה טבילה בזמנה מצוה, ור' יוסי סבר טבילה בזמנה לאו מצוה היא. והאי ר' יוסי בר' יהודה דגרסינן בגידה פרק המפלח בעניין טוחה, ר' יוסי בר"י אומר דייה לטבול באחרונה דקסבר טבילה בזמנה לאו מצוה היא. וזה רבי יוסי דהיה אומר שם כחוב על בשרו. אסיקנא בגמרא דשבעת ימים (יומא כז:) דבטבילה בזמנה מצוה פליגי, ונחבררה בסוף יום הכפורים דהא לר' יוסי בר' יהודה היא. ואיכא אחריתי החם לר' יוסי דאמר כל היום כולו כשר לטבילה, דאלמא סבר טבילה בזמנה [מצוה] היא. א"ר אמי בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד. וכן הלכה. **נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה אל תכבה,** אלא מניחין אותו ואין אומרים לו כבה, וגם אין מונעין אותו מלכבות. אבל קטן העושה לדעת [אביו] אין מניחין אותו לכבות.

ו) כ"ל מלא אחת.
ז) לפנינו בגמ' ליתא לחך מוקימנא אלא כוונתו לסקוגיא דיומא דף פ"ח ע"ב.

עין משפט נר מצוה

סמ א מיי' פ"ל מהלכות מקוואות הלכה ו ופ"ג מהלכות שבימת עשור הלכה ג ג ופ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה ו סמג עשין רמג טוש"ע יו"ד סימן מקנד סעיף ח ופר' מציע סעיף יא יב וטוש"ע יו"ד סימן קצ סעיף ג וסימן שפא סעיף ה [בביה"ל פ"ג דשבועות דף לכב וברמ"ק מקוואות פ"י הלכה ו]:

ע ב מיי' פ"ע מהלכות שבת הלכה ד ופ"ב הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שלה סעיף כה:

עא ג מיי' פי"ב שם וסמג שם טוש"ע שם סעיף כו:

עב ד ה מיי' פי"ב שם ופכ"ד הלי"ח ופי"ז מהל' מלכות יסודי המ' כז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שלה סעיף כה וסימן תרנ סעיף ג בהגה"ה:

עג ו מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רעז סעיף ה וסימן שלה סעיף כג בהגה"ה: